

Lemez

A harmadik Mozart

Joseph Martin Kraus: Szimfóniák és hegedűverseny

■ Mozart csak egy volt – s az az egy megismételhetetlen. A zenetörténet mégis felkínált az utókorunk néhány olyan egybeesését, amely a hangzatos megfogalmazások kedvelőit szlogenek gyártására ösztönzi. Két kiemelkedő zeneszerző is akadt, aki Mozarttal egy évben született: az egyik az angol Thomas Linley, aki nagyszerű tehetség volt, és pompás műveket írt, ám a sors rövidre szabta idejét e földön: mindössze huszonkét évesen vízbe fulladt egy csónakbaleset áldozataként. Jelentőségét illusztrálja, hogy halálát a hozzáértők nem évtizedek múltán, hanem ott és akkor tartották az angol nemzeti zene súlyos veszteségének. Őt, „Tommasinót” – a kortárs brit zenetörténész, Charles Burney becézte így az ifjút – nevezték „az angol Mozart”-nak (találkozott is az igazival: Itáliában, 1770 áprilisában).

De volt egy harmadik Mozart is, „a svéd Mozart”: Joseph Martin Kraus. Ő – mert hát milyen nemzetiségű is legyen egy svéd Mozart – történetesen német volt: Miltenberg am Mainban született, s ezt tán mondani sem kell: 1756-ban, Wolfgang Amadé-

val egy esztendőben. Nála az évszámegybeesések még frappánsabbak: nemcsak születésének éve egyezik a nagy kortársával, de halála is nagyon közel esik amához: 1792-ben, Mozart távozása után egy évvel ragadta el a tuberkulózis. És hogy hogyan lett a tisztviselő apa által jogásznak szánt német ifjúból „svéd” Mozart? Úgy, hogy Kraus huszonegy évesen Stockholmban próbált szerencsét, ahol III. Gusztáv vette pártfogásába. A király ötéves európai tanulmányútra küldte, majd visszatérve az északi fővárosba Kraus udvari zeneszerzőként bontakoztathatta ki életművét és karrierjét. Gyors válasz az operarajongók kérdésére: igen, ez az a III. Gusztáv, aki 1792. március 16-án egy maszkabálon

összeesküvő tisztek merényletnek áldozata lett, s akinek tragikus halála inspirálta Verdit Az álarcosbál megírására. Szegény Krausunk még elbúcsúzott patrónusától egy Gyászkantáta hangjaival, majd pár hónappal később, december 15-én követte Gusztávot az örökkévalóságba.

Ha tovább élhet, tán sikerül nagyobb hírré vergődve bekerülnie az utókor értékrendjében a nagy zeneszerzők közé. Így kismesterként tartják számon – és nemigen játsszák a műveit. Pedig a hozzáértők már a 18. században is hallották, milyen értékek rejlenek ebben a zenében. Ama bizonyos ötéves tanulmányúton Kraus a zene jó pár nagyságával találkozott: Gluckkal, Albrechtsbergerrel, Padre Martinival – és Joseph Haydnal. Ő mondta, megismerve a fiatal pályatárs tehetségét, hogy a kor két legtehetségesebb muzsikusa Mozart és Kraus.

Most a több mint három évtizedes múlttra visszatekintő Capella Savaria készített felvételt három Kraus-műből, korabeli hangszereken, Nicholas McGegan vezényletével. A karmester a hazai korhű régizene-játszás hő-

korában seregnyi koncertet adott az együttesel, és számos közös lemezfelvételük jelent meg. Aztán McGegan sokáig nem mutatkozott mifelénk, az eltelt évtizedek alatt nemzetközi híré régizene-karmester vált belőle, mostanában pedig vissza-visszajár: a Capellával ez már a második „új szövetségbeli” CD-je, de felbukant a Fesztiválzenekar élén is. A lemezen két Kraus-szimfónia (C-dúr, VB 128; cisz-moll, VB 140) fogja közre a szerző C-dúr hegedűversenyét (VB 151), melyet a Capella művészeti vezetője és koncertmestere, a nagyszerű Kalló Zsolt tolmácsol a tőle megszokott európai rangon: fordulatosan, könnyedén, virtuózan és szellemesen.

Ami a szellemességet illeti, McGegan vitalitástól feszülő vezénylése a szimfóniákban erre helyezi a legfőbb súlyt: ez a zene sok meglepetést, váratlan fordulatot, meghökkentő toldalékot, „kanyart”, befejezést tartogat a hallgatónak. Ahogy a Capella fölényesen pontos, csiszolt és gondozott játékát hallgattam, úgy éreztem, mindez nem is annyira Mozartot, mint inkább a már említett másik nagy kortársat juttatja a hallgató eszébe. Ha engem kérdeznek, én Kraust nem „svéd Mozartnak”, inkább Haydn kiváló követőjének nevezném. A „Papa” valószínűleg azért lelkesedett annyira ezért a zenéért, mert érezte, hogy rokon lélekkel van dolga.

Csengery Kristóf

Hungaroton, 1 CD

ÚJDONSÁG! SZEPTEMBER 4-TŐL

Ebben a látványban biztos, hogy nem lesz része, más csodák várnak Önre a Filharmónia új bérletében!

- Nemzeti Filharmonikus Zenekar
- Perényi Miklós
- Kocsis Zoltán
- Orosz Nemzeti Zenekar
- Baráti Kristóf
- Mihail Pletnyov
- Westminster Katedrális Kórusa
- Martin Baker
- MÁV Szimfonikus Zenekar
- Nemzeti Énekkar
- Vásáry Tamás

Bérletár: 14.800 – 29.900 Ft-ig

Bérletek válthatók:
www.jegymester.hu,
Filharmónia Magyarország jegyiroda
(Budapest, Páva utca 10-12. Zeneház 1. em.),
Ticket Express jegyirodáiban országsszerte
A műsor- és szereplőváltás jogát fenntartjuk!

WWW.FILHARMONIA.HU
TEL: 1/302-4961